

Baltijas Šeirkopījs.

Mafsa: $\frac{1}{2}$ gabu 1 r. 10 k., par 3 mehn.

Par gabu 2 r., par 's gabu 1 r. 10 f., par 3 mehn.
60 f.; ar pеesuhitschanu: a) par pastu: 2 r. 60 f.,
1 r. 40 f., 90 f.; b) Selgawia: par gabu 2 r. 30 f.

Studinajunt
māksā 5 lap. ū par rindinu

3. qada-qahjumS.

Nº 29.

Jelgawā, trešchdeena, 20. julijs

1877.

Rahdītājs: Laulsaimnēzība: Par superfosfatu un kaulu miltu leetačau. Kā lai teekam pee labahm peenigahm gomihm. Atbilstes. — **Wissphāriga dāla** Latvēešči un winu gatiga ūpehja ahrsemju avisču ūodaztrehsla preefsčā. Ari rei. **Widhēmē.** — **Sadīshwe un ūinatnība:** Kas iſtī i mūsīčas laudis u. t. pr. I Kursemes agrav-likumem. Aleksander's Danilowitsch's Mentschikow's. Wahju ūeijars un Karel's. — **Daschadas ūinas:** No eehshēmēm. No ahrlemēm. — **Kara-pulē** eedalischana. Raudsties Matīsa dzejoli. Atbilstes. **Peelikums:** No ūarg-lauke em. **Wissjaunakās ūinas.** Nepatihkams mīsejens. — **Sludinājumi.**

Lauksaimneeziba.

Par supersõssatu un ūlu miltu leetajhamu

No Sintenice

Wajadsiba pehz pehxfameem jeb ta faulsteem skunstigeem mehfsleem ang gadu no gada leelaka; pehdejds gados, it ihpaschi zaun salmu un baribas truhzibu, gan reti kahdu faimneezi bu atradihs, kum mehfsli netruhktu. Bet kaut gan supersoffatu un kaulu miltu lee-taeschana loti isplatita, un par to ari jau dauds rafstits, tad tomehu buhs daschi laulkaimneeki, kureem jeho mehfsli leetaeschanas wihe wehl nebuhs deesgan pasihstama. Tapehz gan dascham labam „Balt. Semkopja“ lasitajam buhs pa prahtam, ar wiheem ispehtijumeem eepasihtees, kas jaunakos laikos par jeho leetu eevehroti, jo wairak tapehz, ka supersoffats un kaulu milti dauds dahrgaki tapuschi. Kas gan negribetu mehfslus til augsti zit eepehjams isleetot?

Laj superfoſſatus ar ſemi waretu labi weenlihdfigi ſajauft un lai wind
darbiba buhtu ſekmiga, tad ne-apejami wajadfigs, mehſlus zaur lab
ſmalku ſeetu, wiſlabak zaur rudsu ſeetu iſſijat; jo labak ſcho darbu paſtrah
dafi, jo ſmalkali mehſli jo leelaka ari buhs mehſlu ſekme
Katrīs pitk, tas ſeetā paleek, til taht jaberse, kamehr zaur ſeetu iſſe
zauri; ja tas uaw eespehjams, ja piki paleek lipigi, tad ſawu mehſ
tomehr panahksi, ja mehſlus ar karſtahm ſmiltihm ſajaufti un pahr
deenas ſchahwefi. Katrīs pitk ſuperfoſſata, ko lihdi iſſehfi, dara waſ
raf ſliktuma ne ka labuma, jo ſuperfoſſats ir giste preeſch ſtaheem
ja wiha ſahdā weetā pahrak daudj.

Preefch labas weenadas iskaifichanas wajaga weenu maišu issijata superoffata ar 2 maiši sijatas semes labi fajaukt, un tikai tad kai-fit. Belnus un gipſi nederot jaukt flah, jo žaut to weena daka na luhftoschas ſoffora flahbes pahrwehrſchahs netuhftoscha.

Pehz mehslu iikaisichanas koti jaluhko uj to, ka tee nenhaktu por daudi sekli semè; ar ezeschann ween nepeeteek, labak ir, kad superfossatu tapat kà kaulu mistus 3—4 zeli dsiti semè ee=ar, labak dsitak nela seklaç, stahdu ūaknes baribu gan atradihs; tifai kad koti mas kaija, kahdu $\frac{1}{2}$ maiju uj puhra weetu, war tikai kahdi 2 zeli dsiti ee=art.

Daichadas semes deht japeesihmē, fa wiſi ſkunſtigeē mehſli preeſch weeglaſas mahla ar humuſu bagatas semes wiſ labaki der; maſak uj ſkunſtigeem mehſleem war paſtautees pee weeglaſ ſauſas semes; bet ja tai netruhkiſti leetus, tad ari ſchahdā ſemē it laba ſetme.

Wis nedroshak ir superfoffatus gruhtā mahla semē kaiſit, kas nenograhweta un pikaina; lad schahdu mahla semi grib ar superfoffatu jeb faulu milteem mehſlot, tad jagahdā par ſoti labu nograhweschamu un iſſtrahdaschanu; tahdā ſemi ir labi, lad mehſlus jau 2—3 nedekas preeſch ſehſchanas laika iſkaisa, jo tad tee labak ar aramo kahrtu ſamaifahs.

Superfossatus, fanlu miltus us
gatawas apartas semes seht, ir
ar weem iſrahdiſees par labu iſ
kattrā semē, ta rudenſ preeſch
rudſeem un kweeſcheem, ta ari
pawafari jau marta mehneſ
preeſch waſaras labibas; bojā
tur newar ne tas aifeet, ſeme
eeſuhž iſkuſuſchōs weelas un jaanee
iſahdi atron ſemē tuhſin gatawu
baribū.

Papnuvi ar skunstigeem meh-sleem ween mehslot wajaga tilai notes brihdi, wis masaf tas darams pee wahjas semes. Ja haim-neeziiba mas kuhts mehslu un ja palihga-mehsli japhehrk, tad ir isdewigaki, tad masumu kuhts mehslu foti plahni ismehta un lauku pa pusei ar kuhts mehslleem, pa pusei aktal ar supersoffatu jeb faulu milsteem mehslö.

Uj semes ar wezu spehku peeteek pus maifa superfoßata us
puhra weetu, kamehr wahjā semē labiba ari pee 2 reis tik daudz
superfoßata tikai mehreni aug. Yet pee ſkunſtigo mehſlu leetaſchanas
wajaga ſemei buht foti labi ifſtrahdatai un no neſahles tihrai, zaure
to mehſlu ſekme top foti pa-augſtinata.

Tà tad ir dauds buhschanas, kas japahrleek un japahrdoma, ja negrib naudu par skunstigeem mehleem weltigi isdot; tikai kreetnis apdomigs praktisks semkopis zaur teem panahk to leelalo sekmi.

Nahkoščā nimurā pahrrunafim par faulu milteem un par su-
persoffateem it ihpaſhi, jo ta ir leeta, par kureu nevar deesgan pla-
ſchi pahrrunat, jo par ſkurstigeem mehſleem if gadus daudſ tuh-
ſtoſchu rubku top iſdots.

Bekeraszehns Menschitows pihragus pahrdodams un ar pils-matti jokodamees

(227. Iap. p.)

Kà laj teekam pee labahm peeniqahm gowihm?

Pee lopu audsinaščanas wis pirms ar to ja buht ūlaidribā preeksch ūahda noluuhka lopu audsina, waj preeksch veena, galas jē darba. Ka weens lops wiſus ſchos noluuhlus nevar iſpildit, tas ū protams. Preeksch ūatra noluuhka lops zitadi audsejams un turams.

Dauds reis dsird runajam no peenigahm fugahm, kuras tahs wi labakas efot. To ta newar noteift. Wisi lopi no weenas fugas nam weenadi. Ja ari kahdas fugas gowis ir peenigaš, tad turpretim tahs ari pagehr weenadi labu kopchanu. Tik lihb̄i tahs sah̄i fliftaki kop jeb pahrwed us zitu weetu, kur gluščhi zitads klimats, tad ari gow peeniba masinajahs. Ja mehs kahdu loti peenigu gowi is Holandijaš eehestu un ſchē ar ſapuuvſcheem junta falmeem gribetu barot — katas deemschehl ar eelschjemes loopeem wehl tik beeschi noteek, — tad ſchi no dabas ar labahm ihpaſchibahm apdahwinata gows mums loti flifta peena deweja buhtu un wiras pehznahzejas wehl fliftakas. Ja gribi kreetnas peena dewejas ar laiku eegahdatees, tad ruhpejees par to, ka fliftakas peena dewejas un wiru pehznahkamee, kad ari tee desinzik ſtaſti buhtu pehz ahrigahm formahm, taptu iſſlaſti, — preefs galas nolanti, un tikai peenigaš gowis un winu pehznahzeji patureti. Peenigaš gows iſſlats ir ſchahds:

Masa, fmuka, schaura galwa ar sposcheem, smalkeem, maseem, pee tauha teeweem radsineem; plahnas fmalkas aufis; platas fruhitis, muzai lihdsigs rumpis; teewas ne wifai garas kahjas; teewa, garaste; fmalka waleji peegulstoscha ahda; fmalka spaliwa; leels dsitsch, pilns, us preekschu un atpakal ifsteepcts, gandrihs tschetrkantigs, plits tekmens, kas pehz slaukschanas tukfchs un faschluzis ar gareem, rupjeem pupeem. Tapat ari peena ahderehm wajaga buht leelahm. Vabopeena deweja peena laika pee wijsas labas baribas nenobarojahs. Saprotams, fa gows, kurai tilai lahda no sché minetahm ihpaschibahm, jau naw eefkatama par leelu peena deweju. Peenigai gowewajaga wifahm schihm ihpaschibahm buht.

Ja tikai tahdas gowis iſlaſiſi, labi baroſi un kopſi, tad tiffi pe labahm peenigahm gowihm. Nuhlitis.

Althildes.

J. Roman I. No latviskām bīshu-kopšanas grāmatu ir ta labakā „Bīshu kalendere“ un starp daudzajām Wahzu „Lehrbuch der Bienenzucht von G. Dathe.“

P. Gailit k. us jautajeenu: kā jauna mahte dabujama, tad wežā bojā gahjuſe? Ja ſchi nelaime ir uſbrukufe ſaimēi ſlutschaſtropi, tad ja-iſgreesch bes mahtes buhdamam ſtropam kahdas 2—3 lapas (ſchuhnī) no paſchas preekſchas, un winu weetā ja-eelek tit.

pat dauds lapas ar pereem wiſadā wezumā, kurās ar koka tapirahm ſlimajā ſtropā japeeftiprina, laj ne-apkrit. Kā protams, tad minetās peru-lapas janem no tahda ſtropa, kas zaur jo leelu darbibu no ziteem iſſchikrahs. Jo labaki, kad Peru-lapahm lihds, ari kahdu ſauju jaunu viſchu ſlimigā ſtropā eeleek. Trefchā waj zeturta deenā japhahr-leezinahs, waj mahtes kaninas ari ir eetaifitas. Kad nu ne weenas mahtes kaninas naw eetaifitas, tad jau gan wairak ne kā newareſeet darit, ka ſlimo ſtropu aifzelt uſ zitu weetu, kahdus 30 — 50 ſolus no wezās weetas atſtatū; wezā weetā noleezeet zitu tuſchu ſtropu, kurā tad teef eeliktaſ wiſas derigās un no wezā ſtropa iſgreeftaſ lapas. Tikai newajaga aifmirſt, no lapahm wiſas bites noſlauzit un ne weenu paſchu uſ tahm wairs ne-atſtaht. Lihds tahm tad ari noſlauzifeet ne-augligo mahti, kā ari par dehjejahm uſmetuſchās darba bites. Schihs, no ta laika, kamehr ſahkuſchās deht, wairs ahrā naw bijuſchās un tadehk wairs neſtuahs wezu weetu uſeet, bet turpreti waj nu turpat ſemē nouihs, waj ari pee ziteem ſtropcem peefrehjuſchās, no to-bitehm taps noreetas. Pee tam newajaga aifmirſt, wehl kahdas 3 — 4 lapas Peru no wiſada wezuma eelift.

Par bīshu šķirkchanu Jūhs atradišet pamahzīšchanu „Baltijas Semkopī”, 1877. gad. № 19., 146. lop. p., kur mahzīts par māhīslas speetu taifīšchanu jaunajos stropoš, un par kultīcha stropeem atradišet atbildu J. Anderson kungam dota atbildē, ta paščā gada-gahjuma № 9., 67. lopas puše.

W. k., ns jautajeenu: kahdi zimdi ir wisderigaki pеe bischukopshanas? Wislabak ir ar plikahm rokahm bites kopt, bet ja bes zimdeem teesham newar istikt, tad ja-eegahdā aditi, balti, wialini zimdi, kureem wiśpirms wila Janoswilina, ta ka tee paleek glu-
deni (pliki) un tad ahra puſe ar wasku ja-eerihwē. **R.** Grünhof's.

Wispahriga data.

Latveeschi un winu gariga ſpehja ahrjemju
awischi ſoda-krehſla preekſchā.

(St. № 28.)

Ja nu mums bij Genée l. issazijumi, zif tee us Latweeschu gara-dahwanahm sîhmejahs, par paſchi ſewi ſakrihtoſcheem ja-apſihmè, tad mums winaa „aprehkins,” zif tas us kulturas zihniineem starp Wahzeem un Latweescheem norahda, par pawifam neriftigu ja-iffaka. Wunsch ſaka: „Latweeschu pulka gan iraid wihi, las loti kreetni un noopeetni zenschahs un preeksch ſawas tautibas zelſchanahs nepeekusdami stahdha. Kas no Latweescheem peh, tahdeem noopeetneem mehrkeem djenahs,

Sadsihwe un sinatniba.

Kas ihsti te „muščas landis“, kuri pehz Kursem. semn. lik. grahm. §§ 200, 214, 220 un 371 no pagasta teesas varas atšķabināti un apšūhdsami waj pee aprīnla teesas waj pee pild-teesas?

(Utbilde 3. 3. 1. D.)

Vineto likumu §. 200 nosata, ka pagasta teesas warai nav padoti tahdi pagasta lozelki, kas ir „muischās laudis, usraangi, mescha un lauku sargi.“ § 214 turpat ijslaaidro, ka justiz (präfikhanas=) leetās pee aprinka teesas pirmā instanzē apjuhdjami „muischās deenderi (Domestiken), pee kureem ari muischās wagamoderes un dahrueeki, ar wahrbu sakot, wiſi tee peeder, kas muischās lone un maifeistahvo, kad jo wini semneelu pagasta lozelki buhtu.“ §§ 220 un 371 presihmē it ihſi ka „muischās laudis“ polizejas leetās, pee pagasta teesas nepeeder, un ka tee justiz leetās pirmā instanzē pee aprinka teesas peeder.

Wairak nosazījumu par „muščas ūaudīhām” ūjinis ūlumās naw, un — i
ſā par brihnumu — višā tāns 60 gadu laikā, tamehr tee ūpehla, ne weenu ūashī
reisi no augstalahām teesahām iſlaidrojums: tas iſtī seem ta wahrda „muščas ūaudī
ſaprołams, naw pagēhreis. Tik meschfargu deht ir daudzlaht pawehlets, ta tee, ta
meschfarga mahju rentneeli ieb brusketaji, preetsch pagasa teesas peeder, bet tāhdās
leetas, tas winus ūashus ajsnem, vee otras instanzes teesahām (aprinta un pils-teesahām
ja-apsluhbē). Tā tad iðis ūautājums publīti ieb ūair virnu reisi iſlaidrojums.

Uzmanīgs lāstītājs būhs atšķis, ta minetōs likumu nosozījumos sev ierīcīt n
muīšas tāudīhm jeb deenderēem, kas muīšas lōne un maiši stāhv, un sev ierīcīt
atlal no mešķsargeem, lauksgareem, moderehm, dahrsgrelem ac tees runats. Par šo
heidsamo šķiru, zīt iahs pederneeli wahēdā haulti, nav to schaubitees; ta weenigā
schaubishanahs tad wehl bustu par „muīšas tāudīhm.“ Kad seinn. likumi šo kategoriju
tilai ar teem wišpahrigeem wahrdeem „kas muīšas lōne un maiši stāhv“ apsīlmē un

tahlati, tad deenischka vñshwë momehr it wiñ pagasta lozekki, tas no muishas so dabo un par to muishai so dara, lä par peem. wetshî, falpi ic., no pagasta teesas waras pateeñba neteel atšwabinati, tad scho jautajumu isdibinajot un kahrtigi isslaibdrojot wišpirnis hubis.

- a) us muhsu semneeku teesas wehsturi ja-atstatahs un
 b) tee litumii janem palihga, lam pehz Wisaugstatas pawehles (Balt. pr. lit.

III. d. p. XII.) muhsu semneelu litumu robi jaispilda.
 Preelsch 60 gadeem, kad muhsu sem, lit, grahmatu saratstija, muischas landis no pagasta laudihm it lehti wareja issichirk. Pee pirmajeem peedereja wiñi tee, kas paſchā muischas dſihwoja un waj nu dſimts-lunga nama, kuñā, dahrsā, waj statōs, rijas, flektis, ihſi ſalot: lunga fainmeesibā wahyda ſchaurala ſinā ſalpoja waj uſraudsibū tureja; pee otrās ſchlikras peedereja wiñi ziti pagasta lozelli, kaut tee ari muischas lankus un plamas kopa un wiñus zitus prastatos darbus fainmeesibā paſtrahdaja. Tagadejo „muischas falpu“ — lä jaunse pagasta litumi tos no „mahju falpeem“ ſchlik, — to reis nebuht nebija. Toreis „dſimts buhſchana“ beidsahs un „klauſiba“ eestahjahs winas weetā. Bet „klauſiba“ pastahwija aba eelsch tam, ka katri mahju fainneelam ar tik un tik daudz ziſwekeem un ſirgeem bija japaða ra tee un tee muischas darbi. Kad „klauſiba“ nobeidsahs un mahjas ſahla iſnomot jeb iſrentet, tad tik zehlahs waijadſiba pehz ihpascheem „muischas falpeem“, lam muischas darbi bija japaðara. Bet ſhee miſchias falpi no eefahluma laitam gan it wiſur dſihwoja fainneelu mahjas „pee fainmeeta“ un tik wehlaš zehlas ihpaschias „falpu mahjas“ un „falpi uſ ſemi“, waj „falpi ar tiſru deputatu“, waj ari „falpi ar deputatu un ſemi“. Tadehේ ſhee tagadejee „muischas falpi“ tas toreis, kad min, litumus dewa, ne maſ nebija un tadehේ no likumu deweja ari ne maſ newareja Kuht eeweh-roti, pec ta ſaulteem „muischas laudihm“ nopeeder un no pagasta teesas waras ne polizejas nedz ziwil-leetas now atkvabinati. Vlinigi pareisi tee tad ari — zil man ſinams — alaſch pee ſchiks teesas teel apſuhbseti, bet ne wiſ pee aprinkas un pilateesas. Tadehේ tad nu pee „muischas laudihm“ peeder newis wiſ muischas ſtrahdneeti jeb falpi, bet tikai tee laudis, tas pee muischas eelschigas fainmeesibas waijadſigi un

tas wišupirms luhko Wahzu iſglihtibu, Wahzu ſinamibu ſewim peeſawinat, jo Wahzeets ir pret Latweescheem dauds ſtipraks (breeſmigats) zihau-beedris (Rival), nekā Kreews, un tadeht Latweetis mehgina Wahzeeti ar ſaweem lihdſelkeem apkaroit." " Tā tad pehz Genē ī. Latweeschu jaunekti papreklſch dſenahs pehz „nopeetneem mehrkeem“ un Latweeschu behrni pirms ir „nepeelusdami ſtrahdigi wihi“ un tad tik ſhee jaunekti un behrni mehgina Wahzu iſglihtibu ſewim peeſawinat! Mehs domojam, ka ſchi psichologiska prozeſe (darboſchanahs) it wiſur un tadeht ari Baltijas gubernās pawifam otradi noteek; pirms „Wahzu iſglihtiba, Wahzu ſinamiba“, tad tik „nopeetui zenteeni, nerimistoscha wihiſchla darboſchanahs.“ " Kā Genē ī. ſcho teikumu atschagarnis lizis, tā ari tas wehlakais teikums, kure ſch tam pirmojam peeſlejahs, akurat tahs darboſchanahs pretibu iſfaka, kura ſchini laikā peepildahs. Kahdā leetā tad Wahzi pee mums uſ Latweescheem laj buhtu ſtaudigi? Tatſchu nē ar noluļku uſ Wahzu iſglihtibu, kas bei ſchaubīſchanahs ir Wahzu ihpachuns? Un kā ehrmoti Genē ī. to kulturas zihniſchanos aprakſta: wahzifki iſglihtots Latweetis „ar ſaweem lihdſelkeem“ apkaro Wahzeeti! Kahdus „ſawus lihdſelkis“ Genē ī. ſchē ſaprot un kā tad gan noteek ta zihniſchanahs, no kuras wiſch runā? Kahdas teefibas un mantas wiſnotak zaur ſcho zihniſchanos gan teek iſkarotas? — Gan Genē īgam taiņiba, ka Latweeschi zaur „Wahzu“ iſglihtibu iſglihtoti un wehl ifdeenas „Wahzu“ ſinamibu ſewim peeſawina. Bet mehs neisprotam, kā wiſtim tadeht zihniſchanahs zelahs un kā Latweetis aba tadeht ſawu Wahzu lihdſeedſihwotaju par ſawu konkurentu (Rival) uſluhko. Mehs neleedsam garigu zihniſchanos ſtarp Wahzeem un Latweiem, bet ſchi zihniſchanahs noteek politiſkas ſadſihwes-laukā, kur zihniſchanahs pehz jaunlaiku paſch-aissstahwibas un teefibu iſlihdſinaſchanas zihnaħs ar wezem eeradumeem un pa dafai nowezejufchahm ihpachahm teefibahm jeb priwilegijahm. Turpretim mahlflas, ſinamibas, induſtrijas, amatu un andeles lauki ari pee mums ir pilnigi ſiabadi (neutral), un akurat uſ ſchēem laukeem — kā mehs to noſirds wehlejamees — iſlihdſinaſees wiſi uelihdſenumi un wiſas preteibas, kas muhſi buhſchanās dasħā ſiaa wehl pastahw, un tadeht ar ſcho tā ſauktu zihniſchanos ir pawifam otradi, nekā Genē ī. ſaka.

Daschus miseklus Genēe l. rakstā, kuri us Rīhgas Latv. bee-dribu**) un tāhdm zitahdm Rīhgas beedribahm sīhmejahs, pahrlabojis, Th. Roslands us fawa ahrfemes pretineeka wahrdeem wajadsīgā weetā

^{**) Krahdus jautus wahrdus Theodors Rolands par ūho mūmēvi ūem miķēu un dahrgu beedribu ūchī ūawā rakstā ūsfūmējis un par winsā teatris un teatra=adomī A. Ullman f. issazijas, ir zeen. laštajeem jau ūinājis if manahm „waleſahn wehstu=lebm“ (IV). Batt. Semt.“ 25. num. 199 l. v. —}

muishchā dīshwo. Pehz „Balt. privat. litnum III. dākas, pēsīhm. pē art. 4192, pē Schahdeem ir skaitami: Kutscheri, staka-puishi, pawahri, sulaini, gehgeri dahsneeki, Lehshas, kambara-jumprawas, nama, istabas un behernus-meitas, saimneezes. Kameshargi, laukargi, wagari, usraugi ic. tapat no pagasta teefas waras atshwabinati, lä „muishcas laudis“, ir jau augsham minets.

Tihās polīzijas leetās turpreti tīl pat ūchei beidsot minetee laudis tā arī „muishas laudis” no pagasta polīzejas (t. i. pagasta wezakā) maras nam atšwabinati a) kad zaur noķeleshanu lāhda lāhde waj nelaime waretu zeltees (pag. lit. § 16, pēcīhm. 2 un § 22); b) kad muishas polīzeja pagasta wezakā uzaizina, ūvu amata waru ir muishas aprīķi isletoit (turpat un § 39). Beidsot ari pagasta teesa sem muishas nosīzejas varas stahwošchus laudis, ja tee pehz ūwas kahrtas (tā par peem. birgeri, īchādi eksenti, muishneki v.c.) no semneku teesas varas nam atšwabinati, war sōdit par nelausibū un masahm pahrlāhpīchanahm, kad muishas posīzeja tos pagasta teesai nodob. (Turpat, § 39.)

Tas jautajums: kāj semneeki, kam muisčas uſ renti, no pagasta tees-
ſas waras atſwabinati, ir iſſpreests zaur generalgubernatori (st. ſenn. leetu
komis. ſzirkul. no 15. aprila 1857. № 45—103) tāhdā wiſhē, ka tāhdī rentneeki tit-
tab pirmā instanze vee aprinka teesas apſuhbīſami, kad wineem „muisčas walde“
uſdota, bet ka tee zaur muisčas rents kontraktu veen no pagasta teesas waras, ween-
alas tāhdā leetā, nam wiſ atſwabinati.

Turpreti līkums starp tāhdeem „muīšas laudīhīm” *xc.*, kas muīšneeka deenestā un tāhdeem, kas jemneku waj birgeru tāhrtās muīšas rentneeka deenestā un maišēstāhīm, nezēt ne tāhdu starpību, bet uſluhko wiſus lihdi bāuds par „muīšas laudīhīm.” Kas pagasta teesās warai narī padoti. Tā tad ūhē it lehti war notiſt, ta deenesta lungu (muīšas rentneku no jemneku tāhrtās) war apsuhdsset pēc pagasta teesās, bet wiņažwagariš, bāhrneeks, kutscheris *xc.*, kas tapat peeder pēc pagasta, ja-apsuhdsset pēc aprinkā waj pils-teesāſ! — Krodsneeki un zītu rents weetu namneeki alaſč pēc tāhs teesās apsuhdsami. Kurās warai wiņi sawās tāhrtās pehā padoti, tā tad krods-

peemin: „Tikpat Rihgas Latweeschu beedribas, kà ari tureenes Wahzu amatneeku beedribas namu buhwí ir wadijis J. F. Baumana k. pehz fawa plahna; Wahzu amatneeku-beedribas nama buhwes labad bij stipra konkurenze israfkita un B. k. sche palika par us-waretaju. Baumana k. ir Latweetis un tamlihds gan buhs peerahdijis, kà Latweeschi wißmasakais buhwes-mahksla nestahw aif faveem lihds-eedsihwotajeem,” un faka tad beidsot:

„Genée k. ralstu lafot, kur tas no Latweeschu attihstibas un ih-ihpaschi no Latweeschu walodas Rihgâ runâ, wißumasakais buhtu ja-domâ, kà wisi Rihgas Latweeschi ir tikai deenesta laudis un fuhrmanail „Sweeschineeks Rihgâ”, tà winsh faka, „dsird Latweeschu walodu tikai no fuhrmaneem (droßhku-kutschereem), semneefkeem un deenasta-laudihm runajam. Tadeht tad ari Rihgas Wahzu familijâs wißwaîrâl ir Latweeschi par deenasta-laudihm.” — „Bet nu Rihgâ dsihwo kahdi 40,000 Latweeschu; kà wißus schos 40,000 newar us droßhku bukeem par fuhrmaneem nofekdinat un par deenastneefkeem eemahjot, buhs Genée k. laikam tâpat ja-atsihst, kà winsh atradi newarehs leegt, kà tee „semee” Wahzu eedsihwotaji tatschu wiß nefekhsch us fungu-frehleem, kuru warai „„nabaga Latweeschi”” — tà Genée k. schehlsîrdigi faka — kà kalpodami un par fuhrmaneem braukofchi nelaimigi gari buhtu padoti. Skahde, kà Genée k. peemirsis fajit, is kahda awota winsh fawas statistikas snaas fmehlis.”

„Mehs esam paņisam zitadi pamahziti; wistim Rīhgā ir Latweeschu inteligenzei widus-punkts: še Rīhgā ir seels pulks ieglihto- tu Latweeschu kopā, kurus pa wišiem wairak par attihstibas is- plātitajeem wišā Latvijā drīkstam eeslatit. Tapež tad ari Rīhgā ir aid ne wiš maiss pulks Latweeschu, kas peeder tīslab pēc mahzitu wiħru-(literatu), eerehdru- un kopmanu kahrtas, kā ari ir fabriku-, namu- ihpaſchneeki u. t. pr.“

Ari reis Widsemē

No Theodora Nolanda. (Stat. 27. num.)

III. Węz-Peebalgā

Dashā labā sinā Wez-Peebalgas draudse jeb walisi (pagasti) atschkeahs no mums pasihstameem ziteem apgabaleem Latwijā, bet ihpašchi no wiša, kas pehz „Hirscheem“ isskatahs. It tā ištwihžis zelineeks pehz deenās karštuma uš wakara puši pa jaču birsi eedamis ar jauko ſmarschu un tihro gaiſu eedwehſcho ari jaunu dſihwibu un preku, tā ir mums, Wez-Peebalgas robeschōs eebrauzot, atdarijahs pa wiſam zita paſaule, kuras ſadſihwes-gaiſu ſirds atſpirgt, un it newilus mehs abi brauzeji iſſauzamees: Ahrē, tē daudiſ labaka labiba; kahdi brangi ruds! Papuwe jau iſkahrtata, mehfli ee-arti waj us

neefs, tas pagasta lozeffis — pee pagasta teesas; tahds, tas pee pilsehtas peeratstis —
pee aprinka waj pilse-teesas ic. G. M.

3. Kursemes agrar-lifumeem.

(Ubilde F. Janewitz t., R. W.)

- 1) Waj liskumi nosala, zit prozentes no pirkshanas-sumas ja-
eematsa, kad mahjas par d'simtu pehrl?

Né, tas atlez gluschi no salihgshanas starp pahrdeweju un pirzeju. Mahju
pahrdewejam jeb d'simtsfungam, tas tatjgu scho mahju ihstais ihpsachneels, ir ta vilna
teešiba nosazit, par zit leelu sumu un pee kahdas eematsashanas wišč tahs mahjas
gris pahrdot. Ta weeniga mehraulla preefsch tahdeem nosazijumeem ir ta, ta tee
preefsch mahju rentneela nedrihlti sliktaki jeh gruhtaki buht, ne ta preefsch šwescheem
šaudishm t. i. d'simtsfungs par peem, newar no rentneeka pašcha par X. mahjahm pa-
gehet 5000 rubļu un sweschineelam tahs pahrdot par 4000 rubļiem un ta pr. (Agrar-
lit. § 1 un neesibm, nee § 2).

- 2) Zit atlhahischanas (atlahpichanahs) naudas jadabo fain-neekam no dsimtskunga, tad fainneekas jawas rentsmahjas par dsimtu nearib pirkit un tadehk no jawas preelichtesibas atlahpichahs?

Beidsamaja gada rentei līhdīga suma un to darbu vehrte, par beidsamo gadu, to renteies dzīvītīgumam marbūt pildīja. Ja ičīhs vehrtes dehē ar labu nemar išlīgt, tad spēcīj pagātā teisā, pret kuras spredīmu war tablakā iuhdīset. (Turpat § 3). G. M.

Aleksanders Danilowitschs Menschikows. (Ar 4 bildehn). Neli gan Kreemijas vehturē tāhds wihrs rāses, kas no wišemalās kohrias til angsti ees un tad attal tik dīķi kritis, lā Menschikows, dīsim. 17. nov. 1672 per Maš. Belara sejns buhdams un ar pihragu turvi pa celiām staigabams, wiinch uš

arunteem nogahsti, fa tos brihs waretu ee-art. Eħħas labi uskoptas, grahwji kahrtigi istihriti un — Zahna deenā nekkir neredi "froga weesus" waj pee froga duurwihm waj pa żelu treipuljot un użi faww roku gawilejtot: "līhgve, līhgoe, līhgoheh," fa deenischehl "Hirsch" kaimindis daschà weetā redsejahm. Saprotams, fa tadehk jau wiċċi ta aġġabala eedsiħwotaji naw teħejajmi, bet jaur to tatschu peerah-dahs, fa nelaika ġwehtku ġwinesħanas wiħżei tur poviżam weħl naw "pagalam," fa Beebalgħa Deewi sin zif ġen jau. Beż-Beebalga ir-rewiesha "walist" walstii wahrda piłsnigħa finn un tadehk it-nebiukt nebuhs welts darb, tad-winu jo slifikati apluhkofsim, it iħpaġi wiħna ekonomikus un fadsiħwes pamatus eewehrodami.

a) Agrariffi pāmati

Wez-Peebalga sawā laitā bijūtē
krona muischa un — ja nemal-
dances — preefsch fahdeem 100
gadeem dahwinata grafa Sche-
remetjewa familijai, kura scho-
fawu leelo muischu deemschehl ne-
buht nepasihst. Tikai tagadeja ih-
paschneeka tehw̄s preefsch fahdeem
40 gadeem, kad kara-pulks, kur tas
deenejis, zaur W. P. gahjis zauri,
uj fahdahm stundahm bijis sawā
„p. l.“ un — kā mums wezais
„kolās-tehw̄s“ stahftija — tījis
fanemts ar jaukahm dseeftahm ic.
Dsimts-kunga weetu alasch iipilda
pilnvaris, kas Wez-Peebalgā
dsihwo. No tagadeja „muischa-
tehw̄a“, ar kure eepasihtees mums
deemschehl nebija wakas, runā
dauds laba. Tā tad Wez-Peebalga
bijuschas un paslikuschas tahdas,
to weenigo starpibu, ka tē pēe i
tehw̄sčkas gahdachanas no „
isturefchanahs no kauschu puſes,
truhzis, kā deemschehl krona pag-
naw. — Mahjas, par kurahm i
fweſchneeka rotās, tamehr wez
naw iſmiruſe, un kaut jo tur w
tad tatkhu Peebaldeſchhu ſaimu
paſchumu, ſinadami, ka wini ja-
fawu tehw̄u-tehw̄u-tehw̄u pehd
no tahm ne kad ne-iſzels, kā
kahrtigas attihiſtibas, tik garig
agrariſki pamati ir nepeezeſchan
bijuschi gareka rafſta „par grun
gubernās“, „Balt. Semk.“ no I

Ne masi brihnumi mums bija redsot un dsjerdot, ka te wehl wiss-

Menschilow's preelijch Petera I. (227, cap. p.)

Kamehr ſaknu-dahrſi ſirdi
eepreeze, tamehr ſoku-dahrſi,
zik mehs ſpehjam eewehrot, nau
wiſai labi ſoppi; ta wehl ir
wiſpahriga waina Baltijas gu-
bernās. Wez-Peebaldſeechī gan
attaſnojahs zaur to, ta wiſi ſoka

augl̄ns ta leela tahluma dehl̄ nu pilsehtahm ne kahdi nespēhjot lectā
list un ka ne-esot preetsh̄ auglu kōleem iſdewiga ſeme. Abus eemeslus
mehs til̄ pa dafai nemam preti, tadeht ka abi heidsot tatsh̄u pahrvarami.

Sirgi un ziti lopi ir labi tureti un to naav waiaak ne kā weegli war ismitinat, kas pilnigi pareiži un ari zitur buhtu jo stingraki eevehrojams. Par šcho jautajumi zeen. Sintenis ī. jau deesgan plaschi iehinī lapā runajis.

b) Amati, produktu (augku) isletojchana un tirgojchana.

Ne weena apgabala Kursemē mehs nepasihstam, kur amatneeziba un tirgofschana starp ſemnekeem til tahku buhtu attihſtijufehs kā Wez-Peebalgā. Katrās mahjās ir wiſu masolais weens amatneeks, waj nu pats ſaimneeks, waj zits lohds. Wehweli, dreimani, rehdneeki, muzeneeki, diſchleri, kaleji re.atron ſawu pilnu pahrtiku un paſtrahdā it jaukas leetas, kuras pat uſ tahleeni pahrdod. Widſemes andekli mums Kurſemnekeem jau pasihſtami; mehs jau ſinam, zif Kunſtigus roku darbus muhſu Widſemes ſaimini il gada par mehrenu zenu mums Kurſemnekeem peeneeks. Mehs ar teem eſam pilnigi meerā, til ka muhſu ſaimneezes retabm reiſebm ſcheblioahs, kā balingaſchana ne-efot

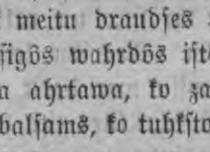
manta un plashas muishas pahrgahja kcona ihpaschumā. Keisarene Anna mina divi behrinus pahrsauza no Sib. atpalak. Wina meita Aleksandra apprejeja generali grafs G. Bironu, kursemes Herzoga brahli, un mira Peterburga 13. öt. 1736. Wina dehls, jirsits Aleksanders Menschikows, ds. 1718., tika par guardes ofizeeri un dabuja sawa tehwa mantu un muishas atpalak. Brangi nopolni winam ir karū ar Turkein un Swoedream. Winst mira 1764. g. lä pilns generalis.

Wahzu keisars un Karells. — "Wahzu tautas draugā" atronahs tahds stabstūnīsh; Kreemu Keisara ahrsts Dr. v. Karell, no iisslata koti lihdsigs Wahzu Keisaram, til ween ta winsch waigā ir jaunals un druksu ūchaurals. 1860 g. winsch tāhdas nedelās utturejāhs Ēmīse, un tā ta winsch zelodams jaissimulcheem mījur ar īauvā vadomu labprāht palīhgā nahza, tā minam ari ahrsteschond bija tāhda dahma. Nahotschā gādā ūchi dahma attal bija Ēmīse un kahdā deēna jaistapahs ar Wahzu Keisaru. Knaschi wina turvojāhs Keisaram un sneedsa tam preeziga rotu ūzidama: "Rā es koti preezajos, dakterā lūngs, ta Juhs ori attal ūchē eſeet." — Keisars tal meerigi atbildeja: "Man leekahs, mans bēhrns, Juhs maldatees." — Dahnia iſtruhtuſes prafija: waj tad Juhs ne-eſeet Dr. v. Karell'a lūngs? Keisars atbildeja: "Tas nis ne-eſmu, bet es koti preezajos, ta iſslatos tāhdam goda mīhrām til lihdsigs." Keisars ūchō notilumu lūns Karell'a ūgam pastinot, lūršč to attal tāhdam draugam pastāhstījis.

The image consists of two separate black and white woodcut-style illustrations. The upper illustration depicts a man in 18th-century European attire, including a jacket, breeches, stockings, and a tall hat, standing in a field and looking down at an object on the ground. The lower illustration shows a person with their back to the viewer, sitting inside a rustic wooden structure with a thatched roof, looking out through a window with multiple panes.

Menschikows us Kara-Sauka vee Pultawas no Petera I. teet pazelis par feldmarschali
(227. lap. p.)

160 rubl. warehs atlizimat. Konzerte isdewahs zaur zaurehm labi. Sewischki tahs dseefmas „Rihta svehtums“ no F. Abta un „Medineelu koris“ no Webera, leelu patikscham pee publikas mantoja. Tillsihs pehdejā dseefma („Nakts slawa“ no Beethoven) tika nobeedata, te Vibrot meitu draudses skolotajs, Gangnus kgs, nostahjahs us tribini un devīgās wahrbdōs isteiza, kahds svars schahdeem isrihkojuemeem esot, ka latra ahrtawa, ko zaur wineem eedsenot, esot kā kahds atspirdsina-jojchs balsams, ko tuhlestoschu eewainoteem bruhžis eeleet un tadehk schim

zits ne-atleekot, kā pee klausitaju maleem no jauna apeleeret. Pa to starpu pee durwihm bija nostahdijuschees ar traukeem, kur latris sawu ahrtawu wareja nest.

Menschikow's Sibirija, Berejowa. (227. lap. p.)

irishlojums esot bijis Riktes pagasta skolā nodomats iwest. Iopehrminder seelkungs labprahatlahvis, bet no zito spuses tizis otradi gahdatās.

*) Rupat man gadijahs sarunates ar kahdahm kreetnahm Kurs. haimneezhm.
Winas weenbalfi apliezina, ta Widsemes audelli ir dauds lebtali un stiprali
ne ja ta, saultee bodes audelli, ihpalci ja tee mehl puspeleti un nar glidjäi balti
ihsalinati. Kahdas reises masgati tee tad palelot tihri balti. Ta tad ratschu pee ba-
finaschanas buhs ta Kuhda mellejama. Rolands.

Ka no mahspils gauscham reti laikarakstos teek kas sinots, tad laj ir attauts wispahrigi par to kahds wahrds. Kad apluhkojam tos dabas jaufumus, ko fatris zefineeks pa Pleskawas leelzelu ween war redset, tad teesham jasa ka lihds ar teem, ka Mahspils widus ir tas wiesskaistakais un bagatakois us wiha scha zeta. Vate muischa stahw starp divahm upehm leela kawu, osolu, oschu ic, dehstita meschä (parts — wairat ne ka wersti eenem), kas tik skaiti un ruhpigi ic isskopis, kahdu reti otru Widsemē atradihs, neskatoees us winas nahburdsehn un Krimuldu. — Semneeki wihi ir par dsumtu semes eepirkuschi, nahkochä gada jaw weena dala beigs mafsat. — Ar skolahn stahw deesgan wahji. Kaut gan bishchais mahzitajs wifadā wihsē luukoja tahs us preefchhu dabut un ari kahdu soli padzina, tad tahs tatschu wehl ir pee wahji organiseeretahm skolahn preefchitamas. Pagastu skolas ir ka fahlit preeahlitos (pa 75 un wairak behrnu us katru skolotaju), bet draudses skolotajs ir ihpaschn Kreevu walodas skolotaju peenehmis, laj taf „zik ne zik“ apmekletaju rastos. Isgahjuochä seemä schv skolu apmeklejuochi, ja nealojos, 18 skolneeki! — Mahspile ir ari meitahm fawa aufstaka skola, ko zeeu. Vibrokas leelkungs Meyendorff ustur. Gods tam tungam, kas zeeschahs ar neprahibahm: preefch 24 skolneezehm skolotaju, skolotajischu lonedams, kreetnu ehku un skolas wajadsibas dodams! — Schi skola jaw pastahw 6 gadi (?) un pirmā laikā tiku se no 10 lihds 12 skolneezehm apmekleta. Schis zeen. Vibrokas leelkungs, ijdirdis, ka Rikteru skola konzerti ween atkaujot, esot fazijis: „Ja juhs (bseedataji) pee manis buhtu greefuschees, es jums fawu pili preefch tahda wakara buhtu atwehlejis!“

Sadishwes sinā pee mums ari eet diwejadi: teem, kas svehtdeenas mahjās pawada, eet gauscham klusi, bet teem, kas mihto pa to laiku us krogū no-eet — daſchhu brihdi eet par dauds trohni. — Awiſes ari mehs ſafam. Wislabakā awiſe, kas mums pee ſirds eet, ir „Latveeschu tautas beedris“, „Balt. wehstnesis“ un „Semkopis“, tee mums wiſ ta nefmekē. Un kas gan tas „Wehstnesis“ ar „Semkopis“ ir pret „Tautas beedri!“ Tai teek wiſ pa godam, pilnigā mehrā un warā par pusotru rubli dots no wiſa — no wiſa, wiſa: no politikas leetahm, iſgudrojumeem (tintes pleku pulwers, ſila pehrwe!) ſprediki — ar weenu wahrdi: tur wiſu dod par pusotru rubli, wiſur teek eekchā. Bet zeemin! Tu lehti gan teez pee wiſa eekchā laiſts, bet waj tad tew ar dauds ko der tahdi pulveri, ſilee ſtikli, ſila pehrwe? — Wiſs war buht, bet netizu! Škatees us wairak apgaismotaku tantu laikrafteem; zik tur ſmallās vīndinās ſchahdi ſilee ſtikli, tintes pleku pulveri teek aprakſiti, tad ween tu nogidisi, zik ween tu par ſaneem pusotra rubliſcheem dabo redset. Redhesi, ka to laikrafstos tahdeem, tik ſeeleem burtem ſā „Tautas beedris“ iſſino ſilo ſtikli, tur ſino un raksta par tautas apgaismoschanu, induſtriju un ſemkopibu. Negribu leegt, laj nelafa „Tautas beedra“ ne muhſham nē, wiſu war darit, ir tanī atronās daschs grauds pat preefch ſemkopja un kaut kura zita laſitaja, bet gribu atgahdinat, ka ſchahdus rakstus ween juhs wiſ wairak daubunat laſit, par kureem to raksteenu ſazeretaji ir graſcha nedotu, ja kahds zits teem preeſolitu, ka to darbu buhtu wiſu weetā iſbarijs. — Ja kahda tauta grīb ſelt, tad wiſpapreefch ta luhto eemantot kahdu ſtuhriti ſemes un Mahspileſchi pee ta ir tikuſchi. Bet ka wehl waijaga? — wehl waijaga ſoti dauds, — waijaga gahdat par ſkolahn, labak ne ka lihds ſhim, ſadſhwī ſopt un t. j. pr. — us ko wehlē labu laimi

Semsaru ſrigis.

No Zehſu aprinka teek ſinots, ka tur tagad, pehz ilgaka ſauſumu, kurſch willahs gandrihs pat lihds Zahneem, ir tagad pehdejas nedekās arweeni lijis tā ka uhdens ſemei nu ir deesgan, zaur lo noſawetā waſaras ſehja kupli nemahs. Lini dauds weetā aif ſauſuma wiſi ne-ufdihga reiſe, bet ziti pehz leetus ſehti, tapehz tee tagad ir diukahrtaini. Seemas-ſehja zaur ſaurim kupla, bet ſahle plawā ſoti maſai, kadehi gan us lehtumu newar zeret. Dahſu angki ir parahdiuſchees bagatigā wairumā, tā ka daschi ſoli un ſari jau tagad no wiſu ſwara lihſt, tapehz wajadſehs pee laika un ruhpigi gahdat par atſtuteſchanu. Semkopji ſahk ſcheitan ari ſpert pa ſofam us preefchhu; beechi ween aram ar „jauneem arkleem“, weenjuhgū un diujuhgū; ſehklas arkli, wehtamahs maſchinās u. t. t. teek ari jau gahdatas. Kaut gan wehl ir laba dala wezu-eeraſchū ſaimneeku, kuri nelahdi negrib no ſawahm trim ſehjahm jeb laukeem ſchirtees, tomehr ir atkal jau laba dala tahdu, kuri ir atſinuſchi ka jo wairak lauku,

jo ſabak. Daſchōs pagastos, tur agrak ſabibū weda ſtipri eekchā, tagad ſahk iſſuhtiht jan ſabu teeſu us pahroſchanu.

Dinaburgas - Vitēpſkas ūſelszela eenemſchanas iſtaſiſja
no 1. lihds 7. julijam 1877, g. 62,949 rub.

1. " 7. 1876. 31,956
Tā tad 1877. g. 30,992 rub. wairak neka 1876. g.

Leipzigas Kreevu filologiska ſeminara direktrs Dr Nitsche nomiris un atſtahjis ſoti retu grahmatu ſrahtuvi, kuru Kreevu valdiha nodomajusi atpirkt.

Preefch aktiwas armijas eetaſitas 33 laiſchanaſ iſtabas un wairak ne kā 100 biblioteku, kuras ſaſaretē taps noliktaſ.

Ja Orlas raksta, ka tur gandrihs if deenās degot. Domā, ka uguns topot no besbeewigeem laudihm peelaifta.

Tehrpatā ſho waſar dibinajahs „Baltijas apgabala komiteja pr. eewainotu kar-a-wihru apkopſchanas“. Presidents ſchij komitejai ir Tehrpatas mahzibas apgabala kurators, un lozekki: wiſu trihs Balt. gubernu muischnieku wezakee, leelako viſehtu birger-meistarī un ziti augsti fungi. Komitejas ſehdellis ir Tehrpata un Wahzu awiſes, beidsot ari „Latv. aw.“, iſſazija uſmodinashamu, lai us tureeni dahwanas fuhta, jo zaur to ween eſot panahkama weeniba wiſā Baltijā un tadehk ſekmigala gahdaſchana par kareiwi apkopſchanu ar ſaheenoteem ſpehkeem. Pa tam tahs katra gubernā ſem gubernatoru preefchehdeſchanas jan no ſenlaikeem pastahwoſchas ſarkanā krusta beedribas waldes nemitejahs, ſawu darbu ari turpmak jo projam ſtrahdat, un kād nu wehl zehlahs ſaru komitejas, no kureahm weena ſchaj, otroi wiſai puſei preefrita, tad beidsot plāſchakā publikā ſahka ſchaubitees, kas tad te nu ir tas iſtaiſ ſehch un kurei komitejai iſhti dahwanas jadod, jo pirms zehlahs tahs nepareiſahs walodas, ka gubernu komitejas wairs ne-efot, wehlak atkal ka „Baltijas apgabala“ komiteja tikkhot atzelta. Lai nu ari muhſu ſaſitaji ſlaidri ſinatu, ka ar to ſeetu iſhti ir, tad turam par ſawu peenahkumu ſchē iſſkaidrot, ka it wiſas ſchē un zitur minetas komitejas pastahw un darbojahs jo projam ſawus augſtos noluhkus ſekmet, weena ar jo ſeelsku, otra ar jo maſaku weiffmu. Tik weena pahgroſſiſchana ir pee „Baltijas komitejas“, kuras preefchneeziba nu pat if Peterburgas to pawehli dabujuse, ſewi newis wairs par „Baltijas apgabala“, bet par „Tehrpatas weetigu komiteju“ ſauktees. Tadehk ſchij Tehrpatas komiteja tagad nu tāh mītahm weetigahm komitejahm pilnigi lihdsiga. — Ja kahds neſinatu, us kureeni dahwanas fuhtit, tad tas wiſlabaki dara, tahs teesham ſawam gubernatora ſgam preefchit, tikai ar preefchmeju: „preefch ſarkanā krusta.“ Kam labaki eekriht kahda komiteja, nu tas lai eemakſā tai, — droſchiba jan gan buhs wiſur un wiſas dahwanas aifkuſtus iſ iſtsto gala mehrki: pee tehwijas altarā, kur tuhktots un atkal tuhktots kar-a-bruhthſchū jaſeedē.

Rehwelē. Igaunu ſemkopibas beedribas gada ſapulgi 25. junijā muischnieku preefchneeks barons Mandell-Paſſfer ſizis preefchā, ka ſoti wajadſigs, Igaunijā modernerzibas ſkolu dibinat (tahdā wiſi), ka zeen. Kurſemes gubernatora ſungs to lika Kurſemes lauku pagaſteem preefchā, bet kuri — laukam zaur ne-iſprachanu — ſch ſcham ſlawejamo nodomu nepeenehma). Šapulze preefchliſkumu penehmuſi un iſwehlejuſi ſomifiju, kas preefch dibinajamā ſmoderneezibas ſkolas projektu iſſtrahdahs.

Ja Pleskawas raksta, ka us tautas apgaismoschanas ministra nolemſchanu Kreewijas gimnaſijas ewangeli. Iuter-a-tiſigeem ſkoleneem turmat tizibas mahziba no ihpascha ſkolotaja ſkuhs mahzita, tapat ka pareiſtiziſeem ſkoleneem tizibas mahzibas ſtundas teek dots, un ne wiſ wairs tā ka lihds ſhim, ahrpuſ ſtundahm. Wahzu ſkoleneem mahzibas ari Wahzu walodu un literaturnu, pehz Baltijas gimnaſiju preefchliſhmes. Pee tam war ari Kreevu ſkoleni dalibū neunt, ja tee ween tik tahu ſaprot Wahzu walodu.

Pee Rihgas Aleksandra gimnaſijas par wezo walodu ſkolotaju apſtiprinats wehſturigi-filologiska instituta lihdiſchinigais ſtudents N. Kiprianowitſch's.

Par Jelgawas gimnaſijas Kreevu walodas ſkolotaju apſtiprinats lihdiſchinigais wehſturigi-filologiska instituta ſtudents, Alekſeis Bistrōw's.

Sawada ſuhdſiba mums peenahk ar 4 parakſteem no Leel-Wirzawas puſes. Rakſtitaji ſchelſojahs 1) par to, fa wini 26. ju-

nijā Deewa kālpoñchanas laikā naw eelaistti Leel-Wirzawas bas-nizā, kureā tanī brihdī weens pahris tizis laulats. Pehz winu wahr-deem wini, schij basnizai garam eedami, gribejuschi tanī ee-eet un Deewa luhgt, bet „pee basnizas durwihm nahza basnizas nabagi pretim un rokas luhgdami sanchnuschi teiza: „„mihki fungi, mums ir zeeschī noteikts, tagad it neweenu basniza nelaist, jo tur laulā weenu pahru, tadehk mehs ne uš kahdu wihsī newaram juhs eekshā laist.““ un „kad gribejahm durvis atdarit, tad sanahza wiſi nabagi, zik bij Deews dewis, un nekahwa durvis atdarit.“ Varas-darbus un trofni pee ſw. Deewa-nama negribedami darit, wini uſkahpuschi pa torna trepehm uſ augſchu un zaur torni eenahluschi kors pee ehrgelehm, no kureenes wini redſejuschi „zilweku puduri pee Deewgalda (laikam preekſch ſw. altera. Red.) un zitur pa baſnizu tilai kahdus pahris deſmits zilweku.“ 2) rakſtitatiſ ſcheljohs par „Balt. Wehſtu.“ redakſiju, ka ta ſcho winu taiſnu ſuhdsibu ſawā lapā naw uſnehmusi, bet zaur „paſta taſchu“ ar teem wahrdeemi atraibijuſe, ka ne kahds grehks ne-efot, kad pee ajsdaritahm basnizas durwihm laulā.

Гепреfch веefhmedami, та меhс пар fcho sinu atbildefchanu eesuhtitajeem paфcheem atstahjam, mumis japeemin, та меhс ar fawa amata-beedra spreedumu ne-waram wiш weenos prahdos buht. Jo ja tas teesa, то minetee 4 lgi rafstijuschi — un mumis truhfsl eemesla wiru rakstu bes ne fа par netaifnu turet, — tad te ir diwfahrtiga nepareisiba flaji japahrruna: weenkahrt fa ee-eefchana basnizā leegta, kamehr tanī laulaфhana notikuse, un otrukahrt, fa akurat nabagi, kas pehз likumeem pee basnizas durwiшm waj torni it nebuht nedrihfs ubagot, та tas deemschehl dands weetās wehl noteek, bijuschi par teeni wiшreem isredseti, kamehr tahda effekuzija uстizeta, kas us wiш wiшsi zef peedaufishchanu un eewaino us fwehtahm leetahm pazeltas firdis. Zita mumis atminams, tad pehз basnizas likumeem, kuri mumis schini brihdi naу pee rokas, laulaфhanahm janoteek pehз Deewa falpoфchanas, bet prefch wiшas draudses, it fа wiшahm basnizas amata darifchanahm, par peem. kristifchanai, fwehrestibahm ic. Zita leeta ir, lad fahds ahrpuш basnizas laika grib laulatees. Sinotajeem tadehf gan buhs mifejees, lad wini faka fa minetā laulaфhana notikuse Deewa falpoфchanahs laikā, bet tomehr ir pehз tahs, kamehr mahzitajs wehl basnizas amata darbus isdarija, wiawus newareja un nedrihfssteja no ee-eefchanas basnizā aifkawet, weentefigi tadehf, та tas ir pret basnizas likumeem. Atbildeja par fcho prelikumiбu, ja ta teefcham notikuse, ir tikai basnizas walde jeb fлаhtaki fakot tas, kas teeni ubageem to prelikumigo pawehli dewis. — Publikas labumā mehс tadehf zeram un fagaидam, fa fchilhs leetas dehf no peederigas puфes ta waijabfiga isskaidrofchanu netiks leegta.

No ahrsemehm.

Politikas pārskats

Kreewu uswarefchana weenkahrt un **Turku** postis otruksahrt
ausch tagadejas politikas pawedeenus. Ihfumâ hanemot an
Turkeim tagad stahw tâ: Baur Kreewu kara pulku atkahpschans
Asijâ tureenes karsch tikai paibdinats, bet Turki winejuschi zaunt to
naw ne kâ. Turpretim Eiropâ Kreewi leeliskam uswarejuschi, dauds
pilsehtu jau eenemdami, Turku 130,000 leelu armiju daudskahrt minetâ
zeetoffchau tschetschihri apleukdami, par Balkanu kalneem pahreedami,
tur tapat uswaredamu un jau us Adrianopoles pusi dodamees. Baur
wîsu to Turku walstî zehlahs leelu leelas isbailes un jukschanas: Abduls
Kerims Paçha (Donavas armijas komandants) ir no amata atzelts
un lihds ar Tirnowas gubernatori un z. aizinats us Konstantinopoli
preekhch kara teesas. Schis ir tas pats Abduls, kas leelijahs Kreewus
Donavâ regruhst un noslîzinat un sche ihjti peepildahs tas fakams
wahrds: kas zitam bedri rok, pats eekricht. Wina pehznahkamais ir
Mehamed Ali Paçha. Staider suiu par wîseem jaunakeem notikumeem
Konstantinopoli, no luxas tahs breekmigalas sinas nahk, tagad wehl
truhkst. Osird ka dauds ministri ejot atzelti un ziti winu weetâ
eezelti, reivoluzija ejot pee duerwihm, nemeers starp wižahm lauschu
lahrtahm, sultans Abduls Hamids gribot no trona atkahptees,
nelaika Abdula Asifa dehlam Jusufam Asifam par labu, us Kretas
falu dumpis iszehlees, walsts amata wihi no apdraudeta Adrianopoles

apgabala behgot un sultans teem peedraudejis gruhtu, pat nahwes fodu, balto jeb salo tizibas karogu gribot atklaht un tadeht wisi kristigeer ir breehmäss, las atkal it drihsî sweschu walstju eejaulchanos pret Turkeem war zelt un ta jo pr. un ta jo pr. — Schihs sinas nenaht wis no weenas puhs, bet no dauds pusehm, tadeht bes pamata winas newar buht, un dauds ahrsemju awises, pat tahts, las lihds schim us Turkus pusi bija, spreesch it droschi, ka Turku walsti wairs nekahds spehcts newarot glahbt, tai ehot jaafalriht un tee minetee trakumi ehot ta beidsama raustischanaahs us nahwes gultaas. Zitas awises jau isdibina-jishas, ka waqarnas beigas waj ruden Wihne somahschot leelwalstu konferenze, kura pehz tad jau nobeigtä (?) Red.) kara nospreedischot, ka ar nelaika Turku walsti lai paleek, jo tahda konferenze jau preefch schi kara ehot nodomata no wifahm leelwalstihm kopä. Zitas awises atkal spreesch, ka Eiropa no „mantas-dalishanas-kara“ tatschu netilshot pasargatac. Pa tam **Anglija** nesin ko eezaht, ko ihsti darit un tadeht „us wisu, kas nahls“ sagatadowamahs, apbrunojahs lihds deguna galam; pawairo sawus flotes pulsus, ihpaachi us Maltas hanu un Gibraltara un sawai flotei, las Besika-Baija bija, dewuse stingru pawehli, lai tuhdal brauz us Dardanelu zeku un apsehisch Galipoli (abi us muhfu fahrti). Muums jau pasihstamaais laikraksts „Standards“ nem pilnu muti ar it pahrdroshu un pat nekaunigu walodu pret Kreewiju un mufina Anglu waldibu lai ta ne us fahdu wihsi nelaui Kreeweem dotees us Konstantinopoli un loi dara it wisu, ka Anglijas labums un ihpaachi winas zefsch us Indiju tiku pasargats. Pa tam apalsch-parlaments no waldibas pagehrejis, lai ta bes kaweschanas eemanto Sueza kanali waj wirsufraudsibu par Egipci. Tomehr tam preti Anglijä netruhlest ari slavenu politikas wihru, kas tai dod padomu, it nebuht ne-eejaultees Kreewu dariishanäs, bet ihpaachi tos nemehginat aissawet no Konstantinopoles eenenischanas, jo tahda aisslaweschana buhtu ta leelaka netaishiba un pailbsinatu to karu, bet Anglija it lehti waretu tahdu mahzibu dobot, ka ta wehl ne muhsham naw dabujuse; tadeht tai no katra eejauhchanahs ja-atraujahs un japaleek it rahmai un meerigai. — Schihs domahm peeslejahs ir dauds ziti laikraksti un ne bes jeemesla. Jo kad baltais jeb salais tizibas karogs no sultana teesham kruhtu attihstits, — tad ir sihme dota, wisu kristigos nomaitat un to tahts zitas walstis newar pakaut un nepakaus. Ja tad nu Anglija ari buhtu Turku rindas, tadeht tad ari pret nelaimeem kristigeem, tad sinams wina dabotu brihdinu lihds ar Turkeem. Bet bes ta wina nepaliks un newar palikt ari kad to salo karogu ne-attihstitu. Katra winas eejauhchanahs Kreewu-Turku kara ir netaishna un ne-attaishnota un deretu tikai preefch kara un kara-hoda pailbsinashanas, ko ne weena zita walsts newehlesees. Tadeht tad ari **Wahzijas** waldiba, kura — te biles peeminot — dsihwu dalibum nem pee muhfu eewainoto fareiwi apkopischanas, jau senak sawai flotei dewuse pawehli, us Turku uhde-neem dotees, kur ari jau Kreewu un Amerikas flotte atrodahs. Wahzu flote ir jau pee Biperes salas atnahkuje. Leelaka laikrakstu dala weenä halsi issakahs par Kreeweem un pret Turkeem, tadeht tad ari Wahzu tanta ir us muhfu pusi, neween waldiba, kura lihds ar **Austrrijas** Keisaru muhfu waldbai wisa schini kara ir ustiziga palikuje. Ungari gan lufstojahs ar Turkeem un dsireahs sawu waldbu dabot ari us to pusi, bet wiss tas ne ka nelihds, jo waldbu paleek neschaubigi us ta stahwocka, ka ta it no eezahtkuma schini leetä eenehmuse. **Italija**, kura melnajee alasch sawu pasihstamo tumfibas-amiatu dzen, tapat ir us muhfu pusi. **Franzijai**, turas waldiba lihds ar saweem melnueem pihlareem tagad wairak ne ka kad ir matobs ar republikaneescheem, gluhi ja dauds, tad tikai us Wahziju, kas katra brihdi gatowa 1870/71. g. atjaannot. Ta tad Angli ir alasch weentuli un muums leekahs, ta wiai schoreis — pret Kreeweem fazeldamees — tapat sawu beidsamo trumpeli isspehlehs un israhdihs leelu brehku, maj wilnas, ka ne sen III. Napoleons, kas pilnis 19 godus us politikas statuves saprata tahts zitas walstis mahnit un ik katra janna gadä Eiropai waj meeru waj nemeeru pafludinat, lihds Wahzi schim kumedinam reis galu pardarija. **Greeki** paldees Deewam ir sadabujujsci naudu un mu rihekojahs it naigi un steigshus ween — us karu, tamehr **Montene-greescchi**, no Anglu diplomateem us meerigu meeru ar Turkeem fahrdinati, attal reis likuschi atsiht, ka meers naw meegs un ka korsch jawed, lai beidsot tatschu war meeru iskarot. — Behdigas sinas, diw-fahrt behdigas schini swartiga brihdi, muums beidsot Janezs no Alme-

rikas, kur leels dumpis iszheles zaur to, ka dselzjeku amata-wihri gandrihs wijsas malas no deenesta atkappuschees, tadehk la teem lones pamasinatas. Kä alasch pee tahdas fazelschanahs, ta ari te eesahkumä bija tikai masa pretoschanahs, lihds wehlak starp publiku un kara-pulkeem, ko waldiba suhtija dumpineekus sawaldit, grunitgi kauti notika, pee kureem tif laudis, tif saldati nonahweti. — Ari Indianeeschi atkal jazehlujschees un ta tad waldibai deesgan darba, lihds ta scho nemeerni atkal nobeigs.

G. M.

Muhsu kara-pulku eedalijschana un tchini pakahpeeni.

(Afbilde us esuhiteteem suhtajumeem).

I. Kara-pulku eedalijschana.

A. Infanterija ieb kahneeku pulki.

	Kareiwu statis.	Meera-laitos kara-laitos
1) kompanija ieb rote	108	188
2) bataljons (5 kompanijas)	540	940
3) regiments (3 bataljoni)	1820	2820
4) brigade (2 regimenti)	8240	5640
5) divisijs (2 brigades)	6480	11280
6) torpus pastahw if 2 waj 3 divisijs, luxahm wajadsga artilerija un lawalerija teek peedalita.		
7) armija pastahw if wairak saweenoteem torpusem.		

Peesihm. Kreewijas infanterijai ir 48 divisijs, no luxahm nosauz: 3 par gwardes divisijs, 1 par grenaderiu div., 3 par Kauksijas div. un 41 par armijas divisijs.

B. Kawalerija ieb jahtneeku pulki.

	28	32
1) esladrone ar 4 nodakam, satra tadehk kopä.	112	128
2) divisiune (2 esladrones)	224	256
3) regiments (2 divisiunes)	448	512
4) brigade (2 regimenti)	896	1024
5) divisijs (2 brigades ieb 4 regimenti)	1792	2048

Peesihm. 1. Satra divisijs ir shahdi regimenter.

Dragonu reg.

Ushahu } I. brigade.

Ustaru } II. brigade.

Kasatu }

Ves tam pastahw weena Gvardu-krajeen divisijs, kied 4 krajeen regimenter.

Peesihm. 2. Kreewijas lawalerija pastahw if 18 divisijs, starp tahn 2 gwardu, 1 Kauksijas, 1 Kasatu un 14 armijas divisijs.

C. Artilerija ieb leelgabalu pulki.

Kreewu artilerija ir diwejada: Infanterijas un lawalerijas artilerija. Pirmaja strahda ar infanteriju, otrs ar lawaleriju kopä. Ta starpa te titai ir ta, ta infanterijas artilerija leelgabalu apdeene kahneeki, bet lawalerijas artilerija jahtneeki.

Infant. artilerijai ir 48 brigades, un lawalerijas artilerijai 18 brigades, kas tapat ir eebalitas un nosaultas, ta pee infanterijas. Satra brigadei ir 6 baterijas, satra baterijas 2 divisijs, satra divisiunei 2 nodakas, satra nodakai 2 leelgabali, tadehk tad satra brigadei ir 48 leelgabali un par 48 brigaderi 2304 leelgabali. Tee satra leelgabala wajadsga 15—20 milru, ta ta satra baterija ir 120—160 milru. — Starpiba starp meera un kara laileem ir til ta, ta meera laikds wihrus un sigrus tilai preetsch 4 leelgabaleim baterija tuu. Tais 6 baterijas weend brigade, ir ta apbrunojusjahs:

3 baterijas ar leelgabaleem preetsch 9 mahrz. smagahm lodehm;

2 " " 4 "

1 " " ahtri schaudaneem leelgabaleem, preetsch kureem flutes lodes isleto un las 300 schahwenu weenä minuti schau, tadehk ta konstruksija ir ta pee rewolvereem. — Lawalerijas artilerijai ir titai leelgabali ar 4 mahrz. smagahm lodehm.

Wispahrigs gala-peesthmejums:

Ves scheme kahrtigem kara-pulkeem Kreewijai wehl ir daishadi kasatu pulki, to tit kara laikds sasauz; lihnu bataljoni; 8 schahweju brigades; sapeeru, inscheneeru regidores; milize; reservisti un heidsot zeetolchau artilerija, ta ta wih pulki kopä dandis wairak istaisa ne ta miljoni kareiwu.

II. Kareiwu tchini pakahpeeni no saldata lihds generaata tchini (infanterijä).

A. Apakchueki:

- 1) saldats;
- 2) gefreiters (lawalerijs);
- 3) a. unterofizeeris (lawalerijs I. unterofizeeris);
 - b. wezakais unterofizeeris (lawalerijs jaunakais valtsmeistars);
- 4) feldwebelis (lawalerijs wezakais valtsmeistars);
- 5) juntais (las ofizeera elsumi jau nolizis un titai us ofizeera weetu gaida).

Sche flakt peelikums ar kara-sinahm un fludinajumeem.

B. Ofizeeri.

- a. Wirsofizeeri:
- 1) fehrihds (upanopričnik);
- 2) jaunakais leitnants (podporuchik);
- 3) wezakais (poruchik);
- 4) staba fapteris (stabcer kapitan);
- 5) fapteris (kapitain).

b. Staba ofizeeri:

- 1) majors (maior);
- 2) obersts-leitnants (podpolkovnik);
- 3) obersts ieb valkawneets (polkovnik).

c. Generali:

- 1) general-majors (generall-maior);
- 2) general-leitnants (generall-leitenant);
- 3) pilns generalis (generall-advoant ieb pilnīgi generall).

Kaudsites Matija dzejoli.

Otrais krahjums.

Kä if „Balt. Semk.“ 25 num. 196 l. p. redjams, tad Zums, zeen. redaktora l. tchis dzejolu krahjums jau posihstams, un Juhs tefscham buhseet ar manim par wiau weenōs prahdos, schihs manas rindinas nodrukadami, jo schi grahmatina zeen. sazeretajam pateescham dara godu: wina peeder pee teem labakeem dzejolu krahjumeem, kahdi — wehlakos gadobs tikai Berini dzejoli atsihstami — muhsu walodā tautas gahjuchi, un wina gan drifkstam, ka tahou zeen. lasitajeem ewehlet. Sevischku pahrspreedumu par wina dot, neturam par wajadsgu; jo if weens, wina eegahdajees, mums vilnigi peekritihs, ka wina if katra sinā ir teizama. It sihmi ieb zeen. autors sawu dzejolu krahjumu eewadijis ar scheem Fr. Rückerta wahrdeem:

„Ja tu gridi latru stihgu.

Zita jirdi kustinat —

Dzeedi dzeesmu gaudenigu

Sarges lihgsmi skandin;

To gan rodahs daschs wirs semes

Kas now preeku hauditis,

Bet ne weena now, tas nenes

Tirds, to littens lausjis.

Grahmatina ir dahwinata muhsu nel. Kronvalda Utim, turee autors mahzijahs ari personiski pasilt zaur 1½ gadu kopušadsihvi. „Tew dahwinatu sawas dzeesmas“ — wiašch kafa it kahpigi — „bet kas nu manas dzeesmas Tew!“ — Pati pirma dzeesma „Kristus kaina-runa,“ 44 pantinōs, katriis pantinisch 8 panehmeenōs, ir weegli tekostha walodā, glušhi bes dzejas kluhdahm, tikai to buhtum no sawas puses wehlejuschees, laj ritums pa lahgam buhtu pantinōs sawads, jo ta, wih garo dzeesmu zauri lasot, ir weenmūlba stipri manamia. Tapat mehs ari buhtum wehlejuschees stingaku dzejolu nodalijschana; p. peem. tā: 1. nodaku lai istaisitu obas tagadejahs pirmas dzeesmas „Kristus kaina-runa“ un „Pateesibas krons,“ no 1—19 l. p.: 2. nod. „Domas nel. Wez-Peebalgas mahzitaju Fr. Schillingu apglabajot, 30. maija 1874.“ (19—22 l. p.) un „Zipreju sarinsch ieb kapa Kronvalda Utim 17. februari 1875. (60 l. p.) — Šehee abi muhschigobs nomobs eegahjuschee gara-waroni, kahdis Wez-Peebalga rasi ne kaf wairi nepeedsihwos. — Tad 3. nod. lai istaisitu „Tautas dzeja“ (22—28 l. p.), kura zeen. autors džilas domas pemehrigobs wahrdobs tinis un muhs eepasihstajis ar teem aigahjuscheem Wahzu un Latveeschu wihreem, kuri preetsch muhsu tautas strahdam, nemirstibas kronus ūsimi wihjuchi, no wezā Stendera lihds Kronvalda Utim. Tad 4. nod. nahkti zeen. autora pahscha originali un 5. nodaka (ka tagad, 67—84. l. p.) — tulkojumi, kuri — wištim tee pehz Heines — saweem originaleem il katra sinā lihdsinajahs. Tikai dascha lihdsiba, daschs wahrdisch nebuhs wiſeem pa prahtam, ta p. peem. 56. l. p., kur mihiakas ar oletti ūlihdsinata un 60. l. p. tas wahrdbs „jaukdamahs“ — „spehledania, jokodama“ warbūt nebuhs daudseem pasihstams. Žhs ūlihdsinata, augstas un ūlihdsinata, džilas un pateesas juhtas un gara-swabadiba eet zaure wih grahmatiu. Makša tikai 40 kap. Lihds ar schahm rindinahm nododam aridjan 20 eksemplarus zeen. „Balt. Semk.“ redakzijai preetsch pahrošchana. — II. —

Afbildes.

K. B. — Spr. m. L. D. Afbildojumu waj muitas nauda no Zums kahrtigi waj pret ūlihdsinata, dabuseet ūlihdsinata numura.

M. J. — L. K. Kara-lahes „B. S.“ redakzija war ari dabo pahs. —

Afbildoschais redaktors un isbeweis G. Mather's.

Peelikums vee „Baltijas Semifopja“ № 29. no 1877. g.

No fara-laufeem.

Wispahrigi peesihmejumi.

Anglijas ķaibigā politika reis nobeigu sehs: wina ūku nodomu uſ Dardanelu juhras zetu wairs neslehpj, bet ir ūkai Besikas-Baijas flotei pawehli deivīze, Galipoli apfēhst, tadehēt wina tad wairs nav meeriga walsts, bet ir aplinkus karā pret Kreeviju. Kreevijai tad nu jašagatawojahs ari pret ſcho jauno eenaidneeku ari uſ uhdēna zēleem un pee laika ja-apstiprina ūkas oſtas un jadroshina oſtu pilſehtas. Tas tad ari neſen jau ar Baltijas juhralnu un ihpaſchi ar muhſu wezo Rīgu notizis. Dinamindes zeetofsnis ir apgahdats ar jauneeem, wilktein tehrauda ūelgabaleem un uhdēnos ir torpedi jeb mihnes liatas, lai eenaidneeks newaretu tik tuvu pee Rīgas pēnahkt, waj paſchā Daugavā eebraukt, ka pilſehtu ūpehtu apſchaudit un apſkaħdet. Kā redſams, tad tagadejās buhſchanas paleek alasch nopeetnakas. Zif lainigi Kreevijas paſvalſneeki, ka tee tahtas ūpiras un apdomigas waldbas paſpahrus miht, kas iħstā laikā wiſu eewehro, lai tee kluhtu paſargati no poſta un kara-breeſmahn! Meh̄s turam par ūku pee-nahkumu, laſitajus wehl reis atgahdinat, ka muhſu mihiſais Semess-tehwos ſcho ūku uſnemt tika ūpeſtis ūpeſtis zaur Turku breeſmu dar-beem pret kriſtigeem eedſhwotajeem un ka Kreevija ahtraki newar-meeri ūleht, ka liħds ta ūeta wiſgaligi iftaſita, kaut ari Anglija tanī eejauzahs. Schi numura polit. paſrifikā meh̄s iħfumā eſam ūpeſihmejuſchi, ka wiſpahrīga kriſtīgo uonahwefchana ūgaidama, kad Turki ūku tizibas ūrogū atlaħhs un ka tad taħs zitas walſtis doſees starpā. Jaunakas ūnas ūħħista, ka Turki ne ſcho briħdi uaw nogai-djuſchi, bet jau tagad kriſtīgos bareem nokahwuschi, no Kreevju pul-leem behgħami. Tadehēt laikam ari leelwalſtis wairs nenogaidħis to ūrogā attiħtischanu, bet ūku pēnahkumu iſpildiħis ahtraki. Kā Anglija grub pret Kreeveem eet un pee tam, ka kriſtīga walſtis, kriſtīgos glahbt, kuru deħt tatħbi Kreevija to ūro wed, tos briħnumus redsejim turpmat. Uſ wiſu wiħxi wina ir-ween pret Kreeviju, bet ari pret Wahziju, Austriju, Italiju, Frauziju re. Schihs walſtis tad jau ari ūkas starpā eſot noru naļļas, pretosħanu ūfazzit pret Anglijas uſ-nemħanu, Galipoli apfēhst un eenemt. — Apluħlo fuq nu, kas bei-ħsma laikā notizis uſ kara-launka

a) Pee Donawas un Balkana fahnōs.

Muhſu ne wiſ maſam kara-ſpehla Balkana kahnöſ ir 3 zeti roſa. Pahreſchana maſhaſa tikai maſus upureus, kurpretim Turkeem 2000 eewamotu ween ir, fur tad wehl tee kritiſchee. Weena muhſu kara-pulku dala dodahs us Filipopoles puſi, pee kam 10. julijä pee Kalifereſ (4—5 juhdſes uſ wakareem no eenemtaſ ſasanliſeſ) — laufchanaſhs bija. Ta ifdewahs muhſejeem par labu un tee eenehmia Karlowoju. Dahlaſ muhſeji jau eenehmufchi Deni-Zagra un Jamboſi (niapuſ Balkana). — Kamehr Kreewu turpmal doſchauahs Bulgarijä un Rumelijä no Turkeem heidsamos ſpehluſ us attureſchanos pagehr, tamehr Bosnija dumpis atkal ar pawairoteem ſpehleem ifzehlees un Turkeem ari no ſchihs puſes behdaſ dara. Ne maſak geuhtimus viaeem uſleek Montenegroſchi, tas fahdu Turku pulku pee Granizas atkal atſtuſchi atpaſat, Niſikas zeetolſni apſchaudar un wiſas wina ſlanſtis eenehmufchi, pee kam daudſ Turku oſzeeri un 30 ſaldati ſawangoti. Muſtſchuſas un Silistrijas zeetolſchni ir aplenkti un teek ſtingri apſchauditi. Pee Silistrijas, us kireeni no muhſu Dobrudſchä eſoſha kara-pulka 20,000 wihrū eet, muhſeji ifnihzinaja 4 eenaidneeka kara-kugus. 11. julijä uſ ploſteem pahr Donawu pahriveda 20 apſehichanaſ ſeelgabaliſ. 11. forpuſa labajſ ſparnis pahrzehlahs un ſaueenojahs pee Muſtſchuſas or aplenſchanaſ-pulkeem. — Schihm repreezedamahm ſinahm mums ſchoreis deemſchei ja peſsprausch lahda nepatiſkama ſina. 8. julijä generalſ Schilder-Schuldners aifgrahba eenaidneetu pee Plewnas (deenwida-wafarös no Nikopoles). Sché bija ta pirmä reiſa, fur Kreewi pretineelu ſpehlu bija pa maſu takſerejuſchi un tadehi kants ari muhſejeem par labu

newareja isdotees. Schildera zitadi it riktiis nodoms neisdewahs, wiram bija ja-alkahyjahs atpaat un muhfu pulkös krita palkawneeki Rosenbaums un Kleinhaus un 14 ofizeeri; erwainoti kluwa generalis fou Knoring un 36 ofizeeri. Is frontes iistahjahs zaur nahwi un eewainožchamu 1878 saldatu. Kawalerija un artilerija turpretim loti mas saudeja. — Schi neisdožchanahs tikai to leelu upureu deht noschehlojama; preefsch wiſa lara wina turpretim ne ka nenofishme, jo pehz pawairoteem ſpehkeem Turki tomehr ir ſche tiks uſwareti. — Sem duhſchigà leitnanta Dubasowa wirswadischanas lara-kugis „Nikolai“ un dimi kuteri 14. julijä apžaudija Turku lehgeri pee Silistrijas un peespeeda eenaidneeku, to atſtaht. Ka pee tam 4 Turku lara-kugi iſnihzinati, ir jan augſham minets. — 11. julijä pee Kistandsches (pee Dobritſchias juhremalas; flat muhfu karti) bija gruhta zihniſchanahs ſtarp muhfu garainu kugi „Westa“ un weenu leelu Turku bruu kugi, kura ar to nobeidsahs, ka ſchis beidsamais aifbehga, pehz tam kad weena no „Westas“ nuesta granatu bumba wakam ſprahgdama wina torni ſadausija. Tomehr ſchi uſwareſhana no muhſejeem pagheſreja leelus ipureus. Krituſhi ir: 1 oberſt-leitnants, 1 fehurichs un 9 saldati. Wehlak nomira wehl weens leitnants. Gewainoti ir: 2 laitnanti, 1 junkars, 17 saldati. Ari pats kugis ir ſtipri ſachauts. Muhfu pulzinsch zihniſjahs ar leelu ſirdibū.

Wissenswertes über

Turku sultans sawu tara-ministeri un dasdus žitūs angistmanus atzehlis un Midhatu Pascha aizinatis atpalak, kurih ari jau pahr Vižni us Konstantinopoli dodotes. Angleem ir isdewess ar sultani lišgumu nosleht, pehz tura tee ar saweem puiseem apiehdīhs Galipoli puissali (pee Dardanelu zela) un Pera, Konstantinopeles preetschpilsehtu. Anglu valdiba nolehmuse, ari sawus reserwes ſemes-leelgabalus uſ laru jagatavor. It višur (Anglija) apbrunojahs pa tallu pa galvu; tara-pulti teel ſavultu un fugi jagatavori, tu tos waretu aijwest. — Kreewijas valdiba jau ſenat laiduſe pawehli, višu ſataiſt gatawu, ka referiwiſt war ſafaut. Baltijas gubernas ſafauts: Vidzemē 2320, Kurzemē 1495 un Igaunijā 699 vihru. Osird, la ūdos reſerwiſtus pa dalai preeſtaiihs tara-pulſeem Kreewijas gubernas, pa dalai ūdm briſcham attal atladihs us mahjahm, pehz tam lad tee buhs no tara-valdes preti nenti. — Rumenijas armija, tahi 10,000 vihri, jem generaļa Manu paſrāgħiuiji par Donawu un apjargahs Donawas lihnju. — Turku lehgero ſeetolli 4-lubri (Rustichela, Silistrja, Warna, Schumla), to Kreewi alaſch jo zeetli ejelehdī, plojash bado un ūlimbas, zaur to un ari zaur behgħanu 40,000 vihru no armijas attah-juschi. — Winpujs Baltana Kreewi eet alaſch us preeſtli un tuwojahs Filippopolei. Schihs ſinas Konstantinopoli zehluſħas leelas iſbailes un behdas. Scheit-ıl-İslamis (angistatais preeſteris) ir atzels, tadehk la wiñi pretozes tibbas faroga attibbiſħač-nai. Wina weett ċezeljs Kara Effendi. Valdiba uſazjina viñus wiħreħiħus, lai atħaż-żeiou un behnun un lai eet tara. It wiſi teel speċiell pee apuſprinħanhas darbeem, lai buhru taha ūdhams. Sultans dewisi pawehli, lai tam un valdibas wiħreem Brusas pilsehtā (Arijas Turzija) ſataiſa d'shiwolli, lad no Konstantinopoles buhs jabehg. — Sino, la leewaltsis farunajahs, laħda wiħże wira flotes lai strahdā, ta' apdraudetei kriſtige Nuhlu paſargati, jo mujeħlimali (Turki) ejot pahrleelu jatrazet un padarot jau nepeedfiħwotus breeħmu darbus, ta' fa' leelwalistu tonjili gandib li no wiſahm malahm, tur Kreewi na, ahtru poliħu ppepaſi juschi. Ta' ari no Maj-Arijas sino, la Kurdi pei tureens kriſtigo leewexxhem un nepeet-angusħahm meite-neħni teſħan iweħra darbus padarjujuschi. Aħnej-sahħas ieb straumes Armenijā paħ-speħjot pat taħs breeħnas, tas' Bulgaria notiſħas, un tuħbiexxhem kriſtigo beħg no Ħerjuma, Muſħ, Wanex, Bajajfas x, uj Kreewi tobejx jisħam. —

Par jhsteem lauteem beidjamajas deenäs jinu nawi. Ra nonianams, tad no abahm pusebm farapulsi teet jawahlit un nostahdit uj jo leelaleem lauteem. Bit lishd jhdm isidbinats, tad no Kreewon pulseem pa datai zaur nahwi, pa datai zaur emanahicham lishd 2 tullijom istishabulches 6133 farasmibru.

~~Reputatīfāns mīcīums~~

pee sezeschanas notizees iig, num. ūludinajumos. Tam no Rihgas kihmiskas ismell. stanzijsas iſſludinata pahrlatā par skuntigeem mehsleem diivi rubrikas wiršraksti pahrmainti, ta ſa tee ſtaitli, ſam ja buht tai rubrikā „galwots“, ir eelikti tas rubrikā „atraqts“, un otrādi. Ņaut nu gan zaur ihpaschu iſſlaidrojumu, kas latram eksemplarim tifa peelits, kūjis mīsejums jan pahrlabots, tad mehs tomehr turqm par wajadsgiu, mineto pahrlatatu wehl reis paſneegt un proti ta ſa kihmijas ūntelleſch. stanzijsa to redakcijai eefuhitjuſe.

Atbildosjatis redactoris un isbewejis G. Mather's.

